

Слободан ПЕТРОВИЋ

Факултет друштвених наука
Београд

КОНТАКТ: slobodan.petrovic@fdn.edu.rs

УДК: 352.07(4:497.11)(049.32)

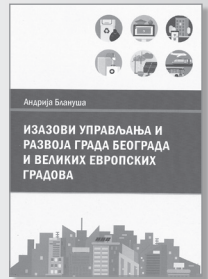
316.334.54(4:497.11)(049.32)

Врста рада:

ПРИКАЗ ПУБЛИКАЦИЈЕ

Прихваћен: 26. 4. 2021.

Примљен: 15. 5. 2021.

КАКО УПРАВЉАТИ ВЕЛИКИМ ГРАДОВИМА

*Андрија Блануша,
„Изазови управљања и развоја града Београда
и великих европских градова”, 2021,
„Досије студио”, Београд, 304 стр.*

Аутор је на савремен и концизан начин изнео суштинске, носеће сегменте дисциплине која је у развоју, што саму монографију сврстава у основну и ретку литературу од које ће се полазити у будућим истраживањима науке о управљању великим градовима. У Републици Србији овакав вид научног доприноса представља директну интервенцију науке у домен извршне власти, што се у целокупној националној историји државе и права до сада ретко дешавало. Обзиром да Република Србија не спада у ред држава са развијеном и богатом традицијом јаке локалне самоуправе, већ је појам „локална самоуправа” од монархије, преко социјалистичког периода до модерног облика српског државног уређења увек сматран сепаратистичком клицом и непожељним практичним чиниоцем, ова монографија даје трачак светлости и буди наду да ће развој локалних самоуправа на територији Републике Србије пружити савременију и неопходнију динамичност у раду и управљању локалном самоуправом.

За овакву врсту научног истраживања потребна је доступна литература, доступни статистички материјали, ретроспективно закључивање на основу ком-

паративне анализе и, можда једино што аутор није уврстио у монографију, теренско истраживање и анализу добијених резултата, изведену у београдским општинама.

Научна оправданост овог истраживања произашла је из специфичности саме области која је недовољно истражена, упркос све већој потреби за релевнтним научноистраживачким резултатима у њој. О овој теми, са овог аспекта није пуно писано и ова тема није довољно обрађена. Детаљна и свеобухватна анализа дате проблематике, допринеће унапређењу постојећих сазнања и утицаће на побољшање оних елемената који треба да упуте на одређене слабости. У томе је аутор, свакако, успео на основу подробно анализираних заједничких параметара, те приказао монографски све суштаствене резултате научне конклузије.

Друштвена оправданост овог рада произашла је и из самих резултата научног сазнања о предмету истраживања и непосредне примене научних сазнања у области политичких наука и праћења уставног развоја, брзе експанзије градова, те потребе да се и нормативно уреде односи на релацији менаџмент градова, територијална надлежност, састав и број становништва, густина насељености, у чему је аутор такође показао изузетан степен посвећености истраживању и конкретном навођењу примера.

Оно што изнад свега одваја приступ аутора од осталих сличних научних подухвата из области науке о управљању је својеврсно очовечење обухваћене материје. Савремена теоријска и примењена наука о управљању, по сваку цену се данас развија као позитивна наука која на високом степену научне апстракције, користећи практичне, „живе” моделе и функције, покушава да објасни сложену друштвену стварност и односе унутар државе и друштва. Са друге стране, правна наука се у области науке о управљању државом утапа у нормативизам, који је често далеко од институционалних захтева и потреба оних који привређују, па тиме дају релевантан идентитет друштва, државе и града. Између политиколошког позитивизма и правног нормативизма опстаје социолошки приступ проблемима и изазовима управљања и развоја града. На социолошком приступу, у најбољој традицији немачке историјске школе, утемељено је монографско научно дело „Изазови управљања и развоја града Београда и великих европских градова”.

По својој актуелности, објављивање ове књиге превазишло је националне и регионалне границе земаља које су прошле или пролазе кроз процес управљачке транзиције. Данас је у читавом свету њена тема изузетно значајна, уздигнута на ниво реалног, крајње објективног квантума.

Квалитет обраде свеукупне научне грађе заступљене у монографији је висок, текст је стилски углавном уједначен, писан јасним и разумљивим језиком.

Аутор је одговорио потребама друштва у коме живи и ствара, понудио је научни одговор и импулс стварању темељних основа за лако и стручно, оправдано одговарање изазовима управљања и развоја великих градова, што је само

очигледан параметар научне трезвености аутора да сагледа недостатке у пракси, али и да оправдано понуди решење које је у овом временском стању, просторном амбијенту, једино и непревазиђено.

Монографија по свом садржају пружа читаоцу могућност да сам уради компаративну анализу система управљања великим градовима у Европи, система управљања великим градовима у развијеним државама, система управљања великим градовима у земљама које су у процесу транзиције и система управљања великим градовима у државама некадашње Југославије.

Понуђена решења у процесу управљања градом Београдом као главним градом Републике Србије и модернизација управљања локалном самоуправом на примеру града Београда уз објашњене и приказане поступке управљања јавним пословима и градским агенцијама, вођење и распоређивање градских финансија, управљање градским земљиштем, јавно-приватно партнерство у Београду, место и улога градског менаџера у Београду, недовољно су обрађиване теме, с тим да и колико год да су обрађиване, оне су живе и перманентно подложне свакодневним променама, што је у овом монографском издању и приказано. Подразумева се, оваква истраживања дају „тренутне“ резултате, из простог разлога што је динамика процеса и живота свих сегмената друштва управо таква да не постоји могућност летаргијске друштвене учмалости. Друштво је само по себи механизам који у процесу акције и реакције ствара извесне процесе, а производ тих процеса су опипљиви квантуми живота које сви ми живимо. Зато овај монографски приказ не сме да остане усамљен, већ треба да буде само први у низу осталих, њему сличних, који ће на приближан начин приказивати друштвене појаве и процесе како би легислатива и егзекутива успоставиле објективну комуникацију са животом једног града или локалне самоуправе. То је круг, процес, непрекидан ток који је иманентан савременој држави.

Монографија нуди нове концепте управљања градом што свакако и јесте суштина научноистраживачког рада, посебно у XXI веку, где је акценат на научно-практичној сарадњи, што сам аутор врло добро препознаје и своја досадашња знања имплементира у пракси. Овакав вид међусарадње науке и извршне власти могао би бити најсигурнији начин да се допре до самоодрживе политичко-друштвене констелације савременог менаџмента великим градовима, али не само великим градовима, већ и свеукупним управљачким системима, како на националном, тако и на глобалном нивоу. Како сам аутор у монографији истиче: „Најважнији чинилац државе и локалне власти чине политичке институције, формиране на одређеном простору. И локална заједница, као и држава, састоји се од већег броја таквих институција, без којих нема одлучивања, нити успешног управљања локалном заједницом.“ На врло реалан и разуман начин истиче се да данас постоје многи проблеми у функционисању градских институција, где се превасходно мисли на представничка тела и извршне органе града, тако и на јавна предузећа, јавне установе и друге градске институције. Аутор у циљу неопходног и потенцијалног тока развојних

промена даје две могућности: прво, повећање капацитета институција; и друго, повећање ефикасности њиховог рада.

Такође значајна претпоставка за успешно управљање Београдом представља однос грађана према институцијама локалне самоуправе у главном граду. Значај децентрализације града Београда који се огледа у функцији ефикаснијег обављања градских послова услов је друштвеног прогреса. Аутор овом проблему који је заједнички свим друштвима и идеологијама посткомунистичког режима приступа футуролошки, уз предлоге за дуготрајније решење проблема централизоване власти. Како је истраживање показало и како се у самој монографији наводи, пракса друге деценије двадесет и првог века потврђује претпоставку да управо децентрализација обезбеђује већу транспарентност, прозрачност и контролисаност система, али се исто тако захтева нужно и постојање одређене централизације, која је узрокована потребама веће ефективности и ефикасности, не само политичког, већ и економског система. За даљи развој науке, али и праксе доброг управљања градовима, понуђени су принципи доброг управљања што је резултат новије управне доктрине, у складу са доктрином „новог јавног менаџмента”. Аутор истиче да је место Београда у настајућој светској економији без граница, где су интереси грађана често у сукобу са њиховим интересима као потрошача; да осигуравајући своје интересе као потрошача у светској економији, појединци све више траже локализацију и регионализацију јавних одлука, ради боље одбране сопствених интереса, што у потпуности добро запажа и даље у монографији анализира. Аутор монографије запажа и истиче да Република Србија у великој мери касни за развијеним европским државама и када је у питању активно учешће грађана у обављању послова од јавног значаја, те предлаже на који начин грађани све могу учествовати у раду и доношењу одлука органа и институција локалне самоуправе, што је свакако императив савременог доба. Истицање значаја, начина и утицаја за развој локалне самоуправе унапређењем избора за градске власти у граду Београду, резултати приказани у овом монографском издању од изузетног су значаја за професионалан и адекватан развој локалне самоуправе града Београда, али и целе Србије. Можда и најбитније јесте управо примена информатичких технологија у управљању градом Београдом јер, заправо, њихова примена се заснива на употреби информационих система о чему аутор монографије јасно пише и предлаже будући концепт функционисања система локалне самоуправе.

Несумњиво је да ће монографија Андрије Блануше „Изазови управљања и развоја града Београда и великих европских градова” бити један од примера за будуће радове у области науке о управљању, јер са свим својим карактеристикама и иновативношћу биће неизбежна литература за паметнији део савремене политичке елите, као једна од стартних позиција за изучавање науке о управљању великим градовима, потпуно нове и младе гране менаџмента.